

Autorka: Radka Vicenová

Menšinové práva sú základom demokracie, nie ideológiou!

*Vrcholiaca kampaň je poznačená vypätou spoločenskou atmosférou
a čoraz ostrejšími vyjadreniami politikov a političiek.*

Tak ako mnohokrát predtým, aj tentokrát si počas kampane najviac urážlivých a nenávisťných prejavov či dokonca vyhrážok na svoju adresu musia vypočuť ľudia patriaci k menšinám. A tak ako mnohokrát predtým, aj tentokrát sa pozornosť politikov a političiek naháňajúcich politické body sústreďujú najčastejšie na rómsku menšinu, moslimskú menšinu a LGBTI+ ľudí.

Na Stredisku veľmi citlivo a so znepokojením vnímame neúnosnú mieru explicitnej, ale aj skrytej nenávisťi, už dlhodobo prítomnej vo verejnej debате. Nenávisťné prejavy pred septembrovými voľbami do NR SR sa už zjavne stali integrálnou súčasťou volebných stratégií.

Hlavným zámerom nedávno publikovanej správy Strediska *Nenávisťný jazyk na politických facebookových profiloch* je ukázať, že nenávisťné prejavy majú množstvo podôb. Aj tie na prvý pohľad menej radikálne alebo až nezávadné, ktoré nie sú postihnutelné Trestným zákonom alebo Občianskym zákonníkom a sú stále chránené slobodou prejavu, môžu byť urážlivé a zraňujúce.

Vychádzajúc z analýzy takmer deväťtisíc facebookových statusov a komentárov na 44 najpopulárnejších facebookových politických profiloch priniesla spomínaná výskumná správa niekoľko závažných pozorovaní. Tým hlavným bolo potvrdenie toho, čoho sme sa najviac obávali - že nenávisť je prítomná všade.

Nenávisťný jazyk už nie je len výsadou extrému

Nenávisťný jazyk nie je nevyhnutne prítomný len u tých politikov a političiek, ktorých rétorika sa dlhodobo vzdaluje od demokratických hodnôt. Politické profily z tej časti spektra, ktoré najčastejšie označujeme ako radikálne alebo

Autorka: Radka Vicenová

extrémistické, aj podľa našej správy vykazujú najväčšie podiely nenávistných prejavov, avšak ani zďaleka nie sú jediné, ktoré takýto jazyk používajú. Vyskytuje sa čoraz viac aj v menej rozpoznateľných formách aj pri iných stranách politického spektra. Je to len potvrdením **dlhodobo prebiehajúcej radikalizácie politickej scény**, keďže čoraz viac politikov sa namiesto konštruktívneho celospoločenského dialógu spolieha na negatívne emócie, primárne nenávisť a strach.

Dostali sme sa až do toho bodu, kedy sa polarizuje nielen politika, ale celá spoločnosť, napríklad keď sa homofóbia a nenávisť prezentujú ako legitímne konzervatívne, či dokonca tradičné hodnoty, nielen z úst predstaviteľov politických strán, ale aj z úst cirkevných hodnostárov. Nakoniec, to sa potvrdilo len nedávno, keď líder strany, ktorá sa profiluje ako kresťanskodemokratická, použil dehonestujúce a dehumanizujúce slovo *pliaga* na označenie LGBTI+ ľudí.

Nebezpečné vzorce

Oveľa závažnejšie pozorovanie sa však týka diskusií pod politickými statusmi. Aj v tomto prípade asi nie je prekvapivé, že nenávistný jazyk sa vyskytuje pod všetkými sledovanými politickými profilmi, a to bez ohľadu na to, či sa takýto jazyk vyskytuje v prejavoch daných politických predstaviteľov a predstaviteľiek alebo nie. Dôležité je však zdôrazniť, **že naprieč politickými diskusiami sa opakujú rovnaké vzorce**, najčastejšie súvisiace s evokovaním fyzického a existenčného ohrozenia príslušníkov majoritnej spoločnosti, prípadne ich tradícií a hodnôt.

Rovnaké naratívy sa pritom vyskytujú nielen naprieč takmer celým politickým spektrom, ale aj naprieč sledovanými menšinami. Časti diskutujúcich je zrejme jedno, voči komu svoju nenávisť nasmeruje - či už voči kvír ľuďom, rómskej menšine, moslimom, alebo ľuďom utekajúcim pred vojnou. Záleží zrejme len od toho, čo je politickou reprezentáciou v danom čase vo verejnom diskurze zdôrazňované ako najaktuálnejšia hrozba.

Dôležitý je pocit ohrozenia

Zneužívanie emócií strachu a obavy a **bezpečnostné rámcovanie menšinových – a tým pádom aj ľudskoprávných – otázok** je pritom len jedným z takýchto naratívov. Pomerne často sa, napríklad, vyskytovali komentáre, ktoré možno neboli napísané s cieľom ublížiť alebo uraziť, ale

Autorka: Radka Vicenová

napriek tomu ubližujú a urážajú – najmä **cez paušalizáciu, stereotypizáciu** menšín alebo používaním **fráz a hanlivých označení, ktoré sú v našom jazyku hlboko integrované**, avšak v ich podstate je zakódované vyčleňovanie “my verzus oni”, s dôrazom na to, že tí „oni“ sú nejakým spôsobom iní (samozrejme, v negatívnom slova zmysle). Výsledkom takýchto prejavov je len ďalšie delenie spoločnosti.

Nenávistné naratívy sú pritom identifikovateľné naprieč nenávistnými komentármi namierenými voči všetkým trom sledovaným menšinám. Považujeme preto za mimoriadne dôležité uvedomiť si, že to, ako sa o menšinách vyjadrujú diskutujúci a diskutujúce na facebooku, predstavuje **hmatateľný dôsledok toho, aká je celková kultúra politickej diskusie na Slovensku**. Spochybňovanie menšinových práv, a najmä ich dôstojnosti, predstavuje priame ohrozenie demokratických princípov rovnosti a nediskriminácie. Z hrozivých pripomienok minulosti vieme, že takéto slová a systematické vyčleňovanie celých skupín obyvateľstva môžu viesť k tým najstrašnejším zločinom proti ľudskosti.

Sloboda prejavu nemôže byť bezbrehá

Na Stredisku si vážime slobodu prejavu ako jeden z kľúčových princípov demokratickej spoločnosti. Rozumieme však aj tomu, že sloboda slova nie je a nemôže byť absolútnym právom. Je nielen možné, ale aj potrebné, ju obmedziť pre potreby ochrany demokratických hodnôt a ľudskoprávných princípov. Preto **striktne odsudzujeme nenávistný jazyk, ktorý zo spoločnosti priamo či nepriamo vylučuje menšiny**. Je dôležité uvedomiť si, že nenávistný jazyk vo verejnom diskurze nestačí riešiť iba represívnymi mechanizmami. Na celej demokratickej spoločnosti leží zodpovednosť používať taký jazyk, ktorý pre menšiny nie je stigmatizujúci ani obmedzujúci, bez ohľadu na to, že je to časťou politickej reprezentácie zavádzajúco nazývané akosi “progresívnou ideológiou”.

Menšinové témy totiž nie sú ideologickou, ale **ĽUDSKOPRÁVNOU otázkou a povinnosťou**.

Publikácia *Nenávistný jazyk na politických facebookových profiloch* je k dispozícii na stiahnutie [tu](#).